

Sitattegn sammen med andre tegn

I de to foregående utgavene har vi sett på bruk av sitattegn (anførselstegn) og skal her runde av dette emnet med å se på sitattegn i forbindelse med andre tegn.

Erfaring viser at skribenter ikke alltid følger reglene, men ofte lar tilfeldigheten råde når sitattegn kommer sammen med andre tegn. Derfor er det viktig at grafikere som skal gjøre om tekstene til trykksaker, kjenner reglene og er i stand til å sette tegnene i riktig rekkefølge.

En enkel regel sier at dersom det andre tegnet gjelder mer enn sitatet, skal det stå bak sitattegnet. Hvis alt som tegnet omfatter, står innenfor sitatet, skal også tegnet være innenfor sitatet. Behersker vi den regelen, er de fleste andre regler overflødige.

Hun kalte ham «lavpannet».

Her kommer punktumet bak fordi det gjelder hele perioden.

Han svarte: «Jeg drikker aldri.»

Sitatet er en fullstendig periode. Punktumet kommer derfor innenfor sitatet.

«Evig eies kun det tapte,» skrev Ibsen.

Det finnes regler for om et komma skal stå før eller etter sitattegn.

«Evig eies kun det tapte,» skrev Ibsen. Selv om kommaet ikke er en del av sitatet, skal det likevel stå inne i sitatet. Her skiller norsk seg fra svensk.

”Det är synd om människan”, sa August Strindberg.

På svensk settes kommaet i slike tilfeller bak sitatet.

«Les Omres «Flukten»,» sa han.

Her plasseres kommaet logisk nok mellom de to sitattegnene.

«Om du ikkje trur meg,» sa Ola, «så trur du kanhende far min?»

Her er både komma (det første) og spørsmålstegn en del av sitatet.

Utopstegn og spørsmålstegn skal i de fleste tilfeller stå innenfor sitatet. Men i noen tilfeller er det logisk å plassere dem utenfor.

«Kom hit!»

Hun spurte: «Har du penger?»

Kom du med «Stavangerfjord»?

Hun kalte Hjalmar en «kjerring»!

I de første to tilfellene gjelder henholdsvis utropstegn og spørsmålstegn hele sitatet. I de to siste tilfellene gjelder de mer enn sitatet og må derfor stå utenfor.

Uttalte Bill Gates virkelig at «640 kB should be enough for anyone»?

Her må spørsmålstegnet stå utenfor. Det er ikke en del av sitatet, og sitatet var ikke formet som spørsmål. (Eksempelet er lånt fra svensk Wikipedia.)

Kolon skal i de aller fleste tilfeller stå foran sitattegn.

Gutten svarte: «Det var bror min det.» Men også her finnes det unntak.

Henvisningen «Tschichold: *The New Typography*» er feil.

Her er kolonet en del av sitatet og må stå innenfor.

En genitivs-s knyttet til et egennavn som står i anførsel, skal i regelen stå etter sitattegnet. Det samme gjelder genitivs-apostrof bak et egennavn i anførsel.

«Sagafjord»s livbåter

«Stella Polaris»s seilingsplan

Hvor finner jeg mer informasjon?

Finn-Erik Vinjes *Skrivereglar / Skrivereglar* har omfattende informasjon.

Forskjell på bokmål og nynorsk?

En leser av denne spalten spør om det på områdene detaljtypografi og tegnsetting finnes forskjeller i reglene for bokmål og nynorsk. Vårt umiddelbare svar er at på disse to områdene er reglene identiske for de to målformene. Men for å være sikker har vi konsultert Jostein Stokkeland (rådgiver i Språkrådet og AGIs foretrukne veileder i vanskelige rettskrivings-spørsmål). Stokkeland bekrefter vår oppfatning. Det som går på bokmål, går òg på nynorsk. Eller har noen av leserne eksempler på det motsatte?